כָּאן – משנתנו שאמרה שספרים נכתבים בכל לשון היינו בְּגוֹפָן שֶׁלָּהֶן – כשגוף האותיות הוא בכתב אשורית, ומשנה רק את הלשון, וּכָאן – הברייתא שפסלה שינוי לשון, היינו ששינה גם את הכתב, וכתב בְּגוֹפָן שֶׁלָּהֶן – כתב עברי, ולכן אינו מטמא את הידים, ואכן בכתב אשורית מטמא בכל לשון.

דוחה הגמרא: אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לרבא, בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְהַהִיא – במה העמדת את הברייתא, שכתב בְּגוֹפָן שֶׁלָּהֶן, אם כן מַאי אִירְיָא – מדוע נקטה הברייתא דווקא מִקְרָא שֶׁכָּתְבוּ תַּרְגּוּם וְתַרְגּוּם שֶׁכָּתְבוּ מִקְרָא, הרי אֲפִילּוּ מִקְרָא שֶׁכָּתְבוּ מִקְרָא וְתַרְגּוּם שֶׁכָּתְבוּ תַּרְגּוּם נָמֵי אינם מטמאים את הידים כשנכתבו בגופן שלהן, דְּהָא קָתָנֵי בסיפא שאין הספר מטמא עַד שֶׁיִּכְתְּבֶנּוּ בכתב אַשּׁוּרִית עַל חֻפַּפְרִי בְּרִיוֹ, אבל ב'כתב עברי' אף שהוא בלשון התורה פסול. אלא ודאי שדברי הברייתא 'מקרא שכתבו תרגום' מדובר בגופן שלנו, ופסול מחמת שינוי הלשון, וקשה ממשנתנו שמכשירה ספרים בכל לשון.

מתרצת הגמרא את המשנה באופן אחר: אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא, כָּאן – משנתנו שמכשירה ספרים בכל לשון היא דעת רַבָּנָן. וְהָא – הברייתא שפסלה שינוי לשון היא דעת רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שאמר במשנתנו שלא התירו לכתוב ספרים בכל לשון. דוחה הגמרא: אִי הברייתא היא דעת רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מדוע אמרה שאינו כשר עד שיכתבנו אשורית, הָא אִיכָּא לדעתו גם לשון יְוָנִית שניתן לכתוב בה.

מתרצת הגמרא את המשנה באופן אחר: אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא, כָּאן במשנתנו שכל לשון כשר, מדובר בְּסִפְרֵי תורה, וּכָאן – בברייתא שכשר רק לשון אשורית, מדובר בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, שבזה אף משנתנו מודה. ומבארת הגמרא: תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת מַאי טַעְמָא אין נכתבות בכל לשון, מִשּׁוּם דִּכְתִיב בָּהוּ – בפרשת שמע המונחת בתפילין ומזוזות (דברים ו ו) 'וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה', ומשמע בַּהֲוָיָיתָן יְהוּ – כנתינתן מסיני, ולכך כשירות רק בלשון אשורית שבו ניתנו מסיני. דוחה הגמרא: אם הברייתא מדברת בתפילין ומזוזות, אם כן מַאי לשון תַּרְגּוּם שֶׁכָּתְבוּ מִקְרָא אִיכָּא בהם, הרי אין בפרשיות אלו אף תיבה בלשון תרגום. כְּשֶׁלָּמָא אם מדובר בספר תּוֹרָה מובן, דְּאִיכָּא פסוקים בלשון תרגום, כגון 'יְגַר שָׂהֲדוּתָא' (בראשית לא מז), ואמרו שאם כתבו מקרא דהיינו 'גלעד', פסול, אֶלָּא הָכָא – בתפילין ומזוזות, מַאי לשון תַּרְגּוּם אִיכָּא בהם.

מתרצת הגמרא באופן אחר: אֶלָּא לֹא קַשְׁיָא, משום שכָּאן – בברייתא שהכשירה רק אשורית, מדובר בִּמְגִילָּה, וּכָאן – במשנתנו שהכשירה בכל לשון, מדובר בִּשאר סְפָרִים. מבארת הגמרא: מְגִילָּה מַאי טַעְמָא נכתבת רק אשורית, דִּכְתִיב בָּהּ (אסתר ח ט) 'כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם' ללמד שנכתבת רק בלשון ובכתב אשורית, שכך נכתבה בתחילה. מקשה הגמרא: אם הברייתא דיברה במגילה, מַאי לשון תַּרְגּוּם שֶׁכָּתְבוּ מִקְרָא אִיכָּא במגילה, הרי כולה בלשון הקודש. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב פָּפָּא, יש במגילה לשון תרגום, 'וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ' (א ב), ו'פתגם' הוא תרגום של 'דבר', והיינו 'דבר המלך'. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, נאמר (שם) 'וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן', ו'יקר' הוא תרגום של 'כבוד'.

תירוץ נוסף: רַב אַשִׁי אָמַר, כִּי תַּנְיָא הַהִיא שכשר רק לשון אשורית, מדובר בְּשָׁאָר סְפָרִים – נביאים וכתובים, ולא ספר תורה, וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא, שסובר שהתירו יוונית רק בספר תורה, ומהטעם שיבואר להלן. דְּתַנְיָא, תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֵין נִכְתָּבִין אֶלָּא אַשּׁוּרִית, וְרַבּוֹתֵינוּ [–רבן שמעון בן גמליאל] הִתִּירוּ אף בלשון יְוָנִית. לפני שהביאו דברי רבי יהודה, מקשה הגמרא: כיצד יתכן שהתירו תפילין ומזוזות בלשון יוונית, וְהַכְתִיב בהם 'וְהָיוּ', ודרשו בהוייתן יהו, שכשרים רק אשורית. אֶלָּא אִיתָּא שגורסים כך, סְפָרִים נִכְתָּבִים בְּכָל לָשׁוֹן, וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ בלשון יְוָנִית. עדיין מקשה הגמרא: מהלשון 'ורבותינו התירו' יונית' משמע מִכְּלָל זה דְּתַנָּא קַמָּא אָסַר יונית, והרי תנא קמא מתיר בכל לשון. אֶלָּא אִיתָּא שגורסים כך, ספרים נכתבים בכל לשון, וְרַבּוֹתֵינוּ לֹא הִתִּירוּ שֶׁיִּכָּתְבוּ אֶלָּא יְוָנִית. וְתַנָּיָא על זה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף כְּשֶׁהִתִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ יְוָנִית, לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא בְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּמִשּׁוּם מַעֲשֶׂה דְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ המבואר בסמוך, אבל שאר ספרים לא התירו לכתוב ביונית.

דְּתַנְיָא, מַעֲשֶׂה בְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ מלך מצרים, שֶׁבִּנּוּם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם זְקֵנִים מישראל, וְהִכְנִיסָן בִּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם בָּתִּים, כל זקן בנפרד, וְלֹא גִּילָּה לָהֶם קודם שהכניסן עַל מָה כִּינָּסָן, שלא יטלו עצה זה מזה, וְנָתַנּם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאָמַר לָהֶם, כִּתְבוּ לִי תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּכֶם בלשון יונית. נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד עֵצָה שוה, וְכָךְ הִסְכִּימוּ כּוּלָּן לְדַעַת אַחַת – כיוונו לתרגם בשוה, ובכמה פסוקים כיוונו בשוה כיצד לשנות, שלא יפרשם שלא כהוגן, כדלהלן:

א. וְכָתְבוּ לוֹ בלשון יונית, 'אֱלֹהִים בָּרָא בְּרֵאשִׁית', ולא 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים' (בראשית א א), כדי שלא יפרש ש'בראשית' ברא את 'אלהים', ושתי רשויות הן.

ב. כתבו 'אֶעֱשֶׂה אָדָם בְּצַלֵּם וּבִדְמוּת', ולא 'נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ' (שם א כו), שלא יטעה מלשון 'נעשה' שיש שתי רשויות.

ג. כתבו 'וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי', ולא 'וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וגו' וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי' (שם ב ב), שלא יאמר שה' עשה מלאכה בשבת.

ד. כתבו 'זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאוֹ' וְלֹא כָּתְבוּ 'בְּרָאָם' (שם ה ב), שלא יאמר שנבראו שני גופים נפרדים, וכל גוף היה שני פרצופים זכר ונקבה, אלא נברא גוף אחד עם שני פרצופים.

ה. בדור הפלגה כתבו 'חָבָה אֶרְדָּה וְאֶבְלָה שָּׁם שִׂפָתָם', ולא 'יֵרֵדָה וְנָבְלָה שָּׁם שִׂפָתָם' (שם יא ז), שלא יטעה מלשון 'נרדה' שיש שתי רשויות.

ו. בבשורת לידת יצחק, כתבו 'וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ' ולא 'בְּקִרְבָּהּ' (שם יח יב), שלא יאמר שיש משוא פנים בדבר, שגם באברהם נאמר (שם יז יז) 'וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחָק', ולא הקפיד אלא על שרה, אבל 'בקרוביה' משמע שאמרה זאת לקרוביה, ויאמר שלכן הקפיד עליה, אבל אברהם אמר רק בליבו.

ז. בדברי יעקב לשמעון ולוי לפני מיתתו, כתבו 'כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ שׁוֹר וּבִרְצוֹנָם עִקְּרוּ אֲבוֹם', ולא 'כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ שׁוֹר' (שם מט ו), שלא יאמר רוצחים היו אבותיכם, שאף אביהם הוכיחם שהרגו 'איש', אבל 'שור' משמע שחשובים בעיניו כבהמה, ולא הקפיד אלא כאילו הרגו בהמה ועקרו אבוס בהמה.

ח. כששב משה ממדין למצרים, כתבו 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו וַיַּרְכִּיבֵם עַל נוֹשֵׂא בְּנֵי אָדָם', ולא 'וַיַּרְכִּבֵם עַל הַחֲמֹר' (שמות ד כ), שלא ילגלג 'משה רבכם לא היה לו סוס או גמל', אבל נושא בני אדם משמע גם גמל.

ט. וכתבו 'וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם וּבְשָׁאָר אֲרָצוֹת שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה', ולא כתבו רק 'בְּמִצְרַיִם' (שם יב מ), כדי שלא יאמר שכתוב שקר, שבחשבון השנים לא יתכן שישבו במצרים ארבע מאות ושלשים שנה.

י. בקרבנות שהקריבו ישראל קודם מתן תורה, כתבו 'וַיְשַׁלַּח אֶת וַאֲטוּמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', ולא 'נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (שמות כד ה), שלא יאמר 'גרועים שלכם שלחתם לקבל פני השכינה', ש'נער' הוא לשון קטנות, אבל 'זאטוטי' הוא לשון חשיבות.

יא. ובהמשך כתבו 'וְאֶל וַאֲטוּמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ' ולא 'וְאֶל אֲצִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (שם פסוק יא), ואף שכאן לא היה צורך לשנות, ש'אצילי' הוא לשון חשיבות, אך מפני שכתבו בתחילה 'זאטוטי', כתבו שוב כשמם הראשון.

יב. בדברי משה על בני ישראל, כתבו (במדבר טז טו) 'לֹא חֲמֹר אֶחָד מֵהֶם נָשָׂאתִי' ולא 'לא חמור אחד מהם נשאתי', שלא יאמר חמור לא לקח אבל דבר אחר לקח, אבל 'חמד' היינו שלא חמד דבר משלהם.

יג. לענין עבודה זרה, בפסוק (דברים ד יט) 'וּפֶן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַכּוֹכָבִים וגו' וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וַעֲבַדְתָּם, אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים', כתבו 'אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְהָאִיר לְכָל הָעַמִּים', שלא יאמר שחלק להם כדי לעובדם, ובן נח מותר בעבודה זרה.

יד. וכן כתבו (שם יז ג) 'וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי לְעָבְדָם', והיינו שהוסיפו תיבת 'לעובדם', שלא יפרש שלא צויתי שיבראו, ויאמר אלהות הן ועל כרחו נבראו.

טו. וְכָתְבוּ לוֹ בחיות האסורות, במקום 'וְאֶת הָאַרְנֶבֶת' (ויקרא יא ו) 'אֶת צְעִירַת הָרַגְלַיִם', שידי הארנבת קצרות מרגליה. וְלֹא כָתְבוּ לוֹ 'וְאֶת הָאַרְנֶבֶת', מִפְּנֵי שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל תַּלְמִי אַרְנֶבֶת שְׁמָהּ, וכדי שֶׁלֹּא יֹאמַר, שֶׁחָקְקוּ בִּי הַיְּהוּדִים וְהִטִּילוּ שֵׁם אִשְׁתִּי בַּתּוֹרָה בין החיות הטמאות.

שנינו במשנה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף בַּסְּפָרִים לֹא הִתִּירוּ שֶׁיִּכָּתְבוּ אֶלָּא יְוָנִית. פוסקת הגמרא: אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי מַעֲמָא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שהתירו בספרים חוץ מאשורית רק לשון יונית, אָמַר קְרָא בברכת נח לבניו (בראשית ט כז) 'יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם'. ודרש, דִּבְרֵיו [–לשון] שֶׁל בני יֶפֶת, יִהְיוּ בְּאָהֳלֵי התורה של בני שֵׁם, כלומר, שהתורה תיכתב בלשון בני יפת, ויון מבני יפת. מקשה הגמרא: וְאֵימָא שהכוונה לשאר לשונות בני יפת, כגון גֹּמֶר וּמָגוֹג. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא, הֵיינוּ מַעֲמָא שדרשו רק על יון, דִּכְתִיב 'יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת', ומשמע שִׂיחָתוֹ שֶׁל יֶפֶת – הלשון היפה של יפת, הוא יִהְא בְּאָהֳלֵי שֵׁם, ויונית הכי יפה מלשונות בני יפת.

משנה

קדושת כהן גדול גדולה מקדושת כהן הדיוט, שעבודתו בשמונה בגדים, ומוזהר על האלמנה, ואינו נטמא אף לקרוביו. כהן גדול מתקדש על ידי משיחתו בשמן המשחה ולבישת שמונה בגדים. שמן המשחה הוא השמן שרקח משה רבינו ובו משחו כהנים גדולים בדורות אחריו, ואין עושים עוד שמן אחר. יאשיהו המלך גנז את צלוחית השמן, ומאז לא נמשחו כהנים, והתקדשו על ידי לבישת הבגדים בלבד. כהן שנמשח בשמן המשחה נקרא 'משוח', וכהן שלא נמשח נקרא 'מרובה בגדים'.

כהן גדול שאירע בו פסול, ולא יכול לעבוד במקדש, ממנים אחר תחתיו, וכשעובר פסולו, חוזר הראשון לעבודה ונקרא 'כהן משמש', והשני נקרא 'כהן שעבר', ויש עליו את חומרי כהן גדול.

אֵין חילוק בֵּין כֹּהֵן גדול הַמָּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לְכהן גדול שהוא רק מְרוּבֶּה בְּגָדִים ולא נמשח בשמן המשחה אֶלָּא לענין פַּר חטאת חֲבָא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. כלומר, כהן משוח שהורה היתר בשוגג באיסור לאו שיש בו כרת, וגם עשה כהוראתו, מביא פר לחטאת. ומרובה בגדים דינו ככל אדם, ומביא כשבה או שעירה לחטאת.

אֵין חילוק בֵּין כֹּהֵן גדול שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ במקדש לְכֹהֵן גדול שֶׁעָבַר מכהונה גדולה, אֶלָּא קרבנות חובה של כהן גדול, שאי אפשר להביא שנים, והם פַּר חטאת הפנימית בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, ומנחת חביתין שהיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סולת מטוגנת במחבת שמקריב כהן גדול כל יום, חצי בבקר וחצי בין הערביים, שאותם מביא כהן משמש ולא כהן שעבר.

גמרא

מדייקת הגמרא: מהמשנה משמע שהחילוק בין כהן משוח למרובה בגדים הוא רק לענין פר הבא על כל המצוות, הָא לְעִנְיַן הבאת פַּר יוֹם כִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, זֶה וָזֶה [–משוח ומרובה בגדים] שָׁוִין להבאה.

הגמרא דנה כמו איזה תנא סוברת המשנה: מַתְנִיתִין ששנינו שמרובה בגדים אינו מביא פר הבא על כל המצוות, הִיא דְּלֹא כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאִי כְּרַבִּי מֵאִיר, [הָא תַּנְיָא], מְרוּבֶּה בְּגָדִים, מֵבִיא פַּר הָבָא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ מֵבִיא פר, אלא כשבה או שעירה כיחיד. מבארת הגמרא: מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר, דִּכְתִיב, נאמר 'מָשִׁיחַ', אֵין לִי אֶלָּא מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, מְרוּבֶּה בְּגָדִים מְנַיִן שמביא פר, תַּלְמוּד לוֹמַר 'הַמָּשִׁיחַ' לרבות מרובה בגדים. מקשה הגמרא: בְּמַאי אוֹקֵימְנָא – כמי העמדנו את המשנה, כרבנן וְדִלְא כְּרַבִּי מֵאִיר, אֵימָא סֵיפָא, ששנינו אֵין בֵּין כֹּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן שֶׁעָבַר אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. משמע, הָא לְכָל דְּבְרֵיהֶן – שאר דיני כהן גדול זֶה וָזֶה שָׁוִין. ובסיפא זו אָתְאַן – באנו לְדעת רַבִּי מֵאִיר ולא רבנן, דִּתַנְיָא, אֵירַע בּוֹ בכהן גדול פְּסוּל, וּמִינּוּ כֹּהֵן אַחֵר תַּחְתָּיו, ועבר פסולו, הָרִאשׁוֹן חוֹזֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, והשני אף שעבר, כָּל מִצְוֹת כְּהוּנָּה גְּדוֹלָה עָלָיו, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, הָרִאשׁוֹן חוֹזֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, והשני אֵינוֹ רָאוּי לֹא לְשַׁמֵּשׁ בשמונה בגדים כְּכֹהֵן גָּדוֹל, וְלֹא לְשַׁמֵּשׁ בארבעה בגדים כְּכֹהֵן הֶדְיוֹט, מהטעם שיבואר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יוֹסֵף בֶּן אוּלָם מִצִּיפּוֹרִי שֶׁאֵירַע בּוֹ פְּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל שהיה בזמנו, וּמִינּוּהוּ לרבי יוסף בן אולם לעבוד תַּחְתָּיו. ומשעבר פסולו, בָּא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים שיכריעו מה דין כהנים אלו, וְאָמְרוּ, רִאשׁוֹן חוֹזֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, ושני אֵינוֹ רָאוּי לֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. לִכֹּהֵן גָּדוֹל אינו ראוי, מִשּׁוּם אֵיכָה – שמא יבואו לידי שנאה. ולִכֹּהֵן הֶדְיוֹט אינו ראוי, מִשּׁוּם מַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין – כשמשנים דבר שבקדושה, אין להורידו לקדושה פחותה, אלא להעלותו לקדושה יתירה, ולכן אין להוריד כהן זה מקדושת כהן גדול לקדושת כהן הדיוט. וקשה, שהרֵישָׁא של המשנה כדעת רַבָּנָן של רבי מאיר שמרובה בגדים אינו מביא פר הבא על כל המצוות, וְהסֵיפָא כדעת רַבִּי מֵאִיר שכהן שעבר הוא כהן גדול.

אָמַר רַב חִסְדָּא, אֵין – אכן כך, את הרֵישָׁא שנו רַבָּנָן וְאת הסֵיפָא שנה רַבִּי מֵאִיר. וְרַב יוֹסֵף אָמַר, לעולם לא רבי מאיר ורבנן שנו את המשנה, אלא רַבִּי הִיא, וְנָסִיב לָהּ אַלִּיבָּא דְּתַנָּאֵי – ונקט בכל דין כתנא אחר, שסובר במרובה בגדים כרבנן, ובכהן שעבר כרבי מאיר.

משנה

מזבח שאינו במשכן או במקדש נקרא 'במה', והמקריב עליו בזמן המשכן או המקדש, חייב כרת.

כשנבנסו ישראל לארץ והביאו את המשכן שעשה משה במדבר, היו הבמות מותרות, לפי שלא היה הארון מונח בקביעות עם המזבח, שיצא עמם במלחמות. לאחר ארבע עשרה שנות כיבוש וירושת הארץ, הביאו את המשכן לשילה והיה הארון עם המזבח, ונאספו הבמות. וכששבו הפלשתים את הארון וחרבה שילה, שוב הותרו הבמות, ואז הביאו את המזבח לנוב, ואחר כך לגבעון, והארון לא היה בנוב וגבעון. ואף כשהחזירו הפלשתים את הארון לא הניחוהו במשכן אלא בקרית יערים, ואחר כך הביאו דוד המלך לירושלים, וכשבנה שלמה את בית המקדש הכניס שם את הארון, ושוב נאספו הבמות.

המזבח כשהיה בנוב וגבעון, נקרא במשנה במה גדולה. והבמות שבשאר המקומות נקראות במה קטנה.

אֵין חילוק בשעת היתר הבמות בֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה – מזבח כשהיה בנוב וגבעון לְבָמָה קְטַנָּה – מזבח של יחיד שבכל מקום, אֶלָּא לענין פְּסָחִים, שמקריבים רק בבמה גדולה.

זֶה הַכְּלָל, כָּל קרבן שאינו חובה אלא שֶׁהוּא נִידָּר וְנִידָּב, כגון עולה ושלמים הבאים בנדבה, הרי זה קָרֵב בְּבָמָה קטנה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ לֹא נִידָּר וְלֹא נִידָּב אלא בא בחובה, אֵינוֹ קָרֵב בְּבָמָה קטנה.

גמרא

שנינו במשנה: אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים. מקשה הגמרא: וכי פְּסָחִים בלבד יש ביניהם וְיתוּ לֹא – ואין עוד חילוק, והרי מפורש בסיפא שבבמה קטנה אין מקריבים קרבנות

המשך בעמוד י

חובה כלל, ובבמה גדולה הרי הקריבו קרבנות ציבור שהם חובה, ומדוע שנו שהחילוק הוא רק בפסחים. מתרצת הגמרא: **אִימָּא** – תפרש שהחילוק הוא בקרבנות ציבור שהם **כְּעֵין פְּסָחִים**, והיינו שיש להם זמן קבוע [כגון תמידים ומוספים] כקרבן פסח שזמנו קבוע בי"ד ניסן, שקרבים רק בבמה גדולה. וקרבן ציבור שאין זמנו קבוע, אינו קרב אף בבמה גדולה.

מבארת הגמרא: **מַנִּי** – מי התנא ששנה שבמה גדולה עדיפה רק לענין קרבן ציבור שזמנו קבוע כפסחים, **רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא** ולא רבנן, דְּתַנְיָא בברייתא, **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף צִפּוֹר לֹא הִקְרִיבוּ** בבמה גדולה, **אֶלָּא פְּסָחִים וְחוֹבוֹת שֶׁקְּבוּעַ לָהֶם זְמַן, אֲבָל חוֹבוֹת שֶׁאֵין קָבוּעַ לָהֶם זְמַן**, כגון פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה, **הָבָא וְהָכָא** – בין בגדולה ובין בקטנה **לֹא קָרֵב**. ורבנן סוברים שכל מה שקרב באהל מועד קרב בבמה גדולה.

משנה

אֵין בֵּין קדושת **שִׁילֹה** כשהיה שם המשכן לִקדושת יְרוּשָׁלַיִם כשנבנה המקדש, **אֶלָּא שֶׁבְּשִׁילֹה אוֹכְלִין** בזמן קדושתה **קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל** מקום **הָרוֹאֶה** – שיכול לראות משם את עיר שילה, **וְאילו בִּירוּשָׁלַיִם** אוכלים אותם רק **לִפְנִים מִן הַחוֹמָה** של ירושלים.

וְכָאן וְכָאן [–שילה וירושלים], **קָדְשֵׁי קָדָשִׁים** שקדושתם חמורה **נֶאֱכָלִין** רק **לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים** של חצר המשכן, ובבית המקדש בתוך העזרה שקדושתה שוה לחצר המשכן.

חילוק נוסף: **קְדוּשַׁת שִׁילֹה**